List of sources used

1. Павловська С. Я. Художня артикуляція колективної травми через тіло в українському мистецтві 2022–2025 років. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія. 2025. Вип. 30, С. 239–255.
2. Assmann J. Cultural Memory and Early Civilization. Cambridge University Press, 2011. 334 p.
3. Butler J. Frames of War: When Is Life Grievable? London: Verso, 2009. 193 p.
4. Caruth C. Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1996. 167 p.
5. Scarry E. The Body in Pain: The Making and Unmaking of the World. New York: Oxford University Press, 1985. 385 p.

УДК 378.091.12:398:001.891

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ДОСЛІДНИЦЬКІ І ОСВІТНІ ПРАКТИКИ ВИКЛАДАЧІВ-ФОЛЬКЛОРИСТІВ

Вовк М. П., доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
завідувач відділу змісту і технологій педагогічної освіти,
член кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Ключові слова: фольклористика, культурологічний підхід, дослідницькі практики, педагогічна освіта, національно-культурний компонент, викладач-фольклорист, освітні практики.

Актуальність культурологічних дослідницьких і освітніх практик викладачів-фольклористів зумовлена сучасними викликами збереження національної ідентичності, культурної спадщини та необхідністю системної ретрансляції фольклорного досвіду в умовах трансформаційних змін українського суспільства. У контексті протидії військовій і культурній агресії особливої значущості набуває роль викладача-фольклориста як носія і транслятора традицій народної культури, здатного формувати у студентської молоді українськомовну ідентичність, громадянську свідомість та глибоке усвідомлення цінності фольклорного надбання.

Аналіз освітніх програм підготовки майбутніх учителів-філологів у закладах вищої педагогічної освіти України засвідчив, що фольклористика посідає важливе місце серед дисциплін національно-культурного спрямування. Курси «Усна народна творчість», «Фольклор»,

«Фольклористика регіону» (4-6 кредитів) реалізуються як у системі обовязкових, так і вибіркових освітніх компонентів підготовки майбутніх учителів-філологів. Це забезпечує системне формування фольклористичних знань, розвиток культурологічної компетентності та національної ідентичності здобувачів освіти [1; 2].

Культурологічний підхід до організації дослідницьких і освітніх практик викладачів-фольклористів передбачає синтез педагогічних, культурологічних, етнологічних та філологічних знань, що уможливлює формування цілісного уявлення про фольклорну спадщину як феномен національної культури. Реалізація міждисциплінарності у фольклористичній підготовці забезпечується поєднанням академічних знань із практикоорієнтованими формами роботи: діалектологічними та етнографічними практиками, краєзнавчими дослідженнями, польовою роботою зі збирання та документування фольклорних текстів.

Дослідницькі практики викладачів-фольклористів охоплюють кілька взаємоповязаних напрямів. По-перше, це персонологічний вимір: вивчення та популяризація спадщини знаних діячів фольклористики, що сприяє збереженню науково-культурної пам’яті й утвердженню наукових традицій. По-друге, регіональний вимір: дослідження локальних фольклорних традицій, особливостей регіональних фольклорних шкіл, що формує краєзнавчий дискурс української культури. По-третє, у контексті воєнного часу актуалізується документування нових фольклорних явищ – солдатського фольклору, народних пісень спротиву, меморіальних практик, що є важливим напрямом сучасних фольклористичних студій [3; 4].

Освітні практики викладачів-фольклористів у сучасному вимірі спрямовуються на формування у студентів дослідницьких компетентностей, здатності до самостійного опрацювання фольклорних джерел, розвиток критичного мислення та навичок інтерпретації народних текстів у широкому культурному контексті. Серед ефективних форм і методів роботи викладачів-фольклористів виокремлюються: проєктна дослідницька діяльність, спрямована на вивчення регіональної фольклорної спадщини; залучення цифрових ресурсів та медіаосвітніх інструментів для популяризації фольклору; організація зустрічей із носіями фольклорної традиції; інтегровані заняття, що поєднують фольклористику з суміжними дисциплінами – історією, культурологією, етнографією, методикою викладання літератури.

В умовах повномасштабної війни особливого значення набуває формування у майбутніх учителів готовності до збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини, адже руйнування культурних пам’яток і трансформація традиційного укладу актуалізують роль фольклористики як науки і навчальної дисципліни в системі педагогічної освіти. Культурологічні дослідницькі практики викладачів-фольклористів мають бути скеровані на документування сучасних

фольклорних процесів, осмислення феномену культурного спротиву та формування у студентів ціннісного ставлення до народної культури як основи національної ідентичності.

Отже, культурологічні дослідницькі і освітні практики викладачів-фольклористів є важливою складовою системи підготовки майбутніх учителів, що забезпечує збереження фольклорної спадщини, розвиток національно-культурної компетентності та виховання педагогів як носіїв і трансляторів народної культури в сучасному освітньому просторі.

Список використаних джерел

1. Вовк М. Націєтворчі засади україномовної освіти (про результати проведення щорічного вебінару «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку» до Міжнародного дня рідної мови – 2024). Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2024. Вип. 6(1). С. 1-7. https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6102

2. Семеног О., Герман В., Громова Н., Левенок І., Пономаренко Н., Надутенко М., Діхнич К. Формування культуромовної особистості фахівця в умовах неперервної освіти: монографія; за ред. О. Семеног. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 212 с.

3. Філіпчук Г. «...24»: Ідентичність, Державність у вимірі війни. Київ–Чернівці: Букрек, 2023. 416 с.

4. Філіпчук Г. Г. Персонологія освіти і культури Буковини: Сидір Воробкевич як педагог і просвітник. Мистецтво та освіта. 2023. № 3. С. 2–7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mtao_2023_3_2

ЕКОСВІДОМІСТЬ ТА КУЛЬТУРНІ КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ: ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ

Копієвська О.Р. доктор культурології, професор, професор кафедри сценічного мистецтва і культури
Київський національний університет технологій та дизайну

Екосвідомість як сформована система цінностей, знань і поведінкових моделей, що орієнтована на відповідальне ставлення до довкілля розглядається у контексті глобальної політики і є важливим інструментом реалізації Цілей сталого розвитку. В культурних креативних індустріях екосвідомість формується як міждисциплінарне поле, де поєднуються соціальна відповідальність і комунікаційні стратегії з естетикою, етикою.

Представники українських дослідницьких студій звертаються до осмислення екосвідомості з різних тематичних ракурсів. На пріоритетності екосвідомості населення в природоохоронної діяльності наголошують Ткаленко Н.В., Михайловська О.В., Татарчук М.С. [4], до осмислення